

20. 7. 2010

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Doměření soudního poplatku při zrušení elektronického platebního rozkazu

Institut elektronického platebního rozkazu byl do právního řádu České republiky zakotven s účinností od 1. července 2008 zákonem č. [123/2008](#) Sb., kterým byl novelizován občanský soudní řád, zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním a konečně i zákon č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích.

V občanském soudním řádu se zavedení tohoto institutu promítlo v doplnění nového ustanovení § 174b, v případě zákona o soudních poplatcích pak byla do sazebníku poplatků zařazena nová položka 1a. Dle znění této položky se za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, jehož předmětem je peněžité plnění do částky 15 000 Kč včetně, vyměřuje soudní poplatek ve výši 300 Kč a v částce vyšší než 15 000 Kč soudní poplatek ve výši 2 % z této částky. Důvodová zpráva k zákonu č. [123/2008](#) Sb. uvádí, že pro žalobce přinese institut elektronického platebního rozkazu řadu výhod, mezi nejdůležitější pak dle důvodové zprávy patří nižší náklady pro žalobce. Zákonodárce proto stanovil soudní poplatek za podání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu ve výši jedné poloviny soudního poplatku za klasický návrh na zahájení občanského soudního řízení. Finanční zvýhodnění má sloužit údajně k tomu, aby byl institut elektronického platebního rozkazu hojně využíván, což má dle důvodové zprávy přispět k jednomu z účelů elektronického platebního rozkazu, tj. odbřemenit soudy. Dle důvodové zprávy pak poloviční soudní poplatek také zohledňuje skutečnost, že žalobce musí být za úplatu vybaven uznávaným elektronickým podpisem.

Přesto však některé soudy přistupují v případě zrušení elektronického platebního rozkazu k doměření soudního poplatku do výše, která odpovídá standardnímu návrhu. Dle právního názoru těchto soudů se při zrušení elektronického platebního rozkazu dostane rozhodování o žalobě v souladu s ustanovením § 174a odst. 2 o.s.ř. do stádia „řízení o návrhu na zahájení občanského soudního řízení“, jehož předmětem je peněžité plnění pod položkou 1 sazebníku poplatků zákona o soudních poplatcích. Žalobce je pak soudem vyzván v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích k doplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě od doručení usnesení s poučením, že nezaplatí-li vyměřený poplatek, bude řízení zastaveno.

Autor tohoto článku nesouhlasí s postupem těchto soudů, jakož i s jejich právním názorem, podle něhož po zrušení elektronického platebního rozkazu zpoplatněného dle položky 1a sazebníku poplatků byl měl být žalobce povinen doplatit soudní poplatek dle položky 1 sazebníku poplatků. Tento postup nemá nejen oporu v zákoně, ale je navíc i protiústavní.

V souladu s ustanovením článku 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, je možné daně a poplatky ukládat jen na základě zákona. To vše za současné platnosti zásady, že soudy uplatňující státní moc, mohou činit pouze to, co zákon stanoví (čl. 2 odst. 2 Listiny).

Dle ustanovení § 1 zákona o soudních poplatcích se soudní poplatky vybírají za řízení před soudy České republiky, a to z úkonů uvedených v sazebníku poplatků, jedná se v tomto případě o tzv. poplatky za řízení. Výše poplatků za řízení je zakotvena v položkách 1 – 18 sazebníku poplatků. Je-li tedy s učiněním určitého podání spojeno zahájení soudního řízení a podléhá-li toto podání poplatkové

povinnosti, pak bude soudem tento poplatek vyměřen dle výše upravené v položkách 1-18 sazebníku poplatků. Zákonná úprava spojuje vznik poplatkové povinnosti vždy jednorázově s učiněním konkrétního podání, tedy se zahájením soudního řízení. Dle ustanovení § 4 odst. 1 zákona o soudních poplatcích vzniká poplatková povinnost podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení, podáním odvolání, podáním kasační stížnosti, atd. Poplatková povinnost tak vzniká na počátku řízení, okamžikem podání návrhu a tedy, dokud účastník neučiní úkon jiný - opět zpoplatněný - nevzniká mu již žádná poplatková povinnost bez výslovné zákonné úpravy.

Povinnost doplatit poplatek již v průběhu řízení pak vzniká účastníku řízení výjimečně pouze v případech předpokládaných výslovně v ustanovení § 6a odst. 3 zákona o soudních poplatcích, tedy rozšíří-li se po podání návrhu na zahájení řízení předmět řízení, obdobně, rozšíří-li sám účastník po podání odvolání předmět řízení před odvolacím soudem nebo rozšíří-li účastník po podání dovolání předmět řízení před dovolacím soudem. Neexistuje jiná zákonná povinnost účastníka řízení k doplacení již vyměřeného a řádně zaplaceného poplatku.

Tedy, v souvislosti s výše uvedeným, zákon o soudních poplatcích uvádí, že poplatky se vybírají za řízení před soudy, a to z úkonů uvedených v sazebníku poplatků. Některé soudy však argumentují tím, že podáním odporu se řízení „dostalo do stádia řízení o návrhu na zahájení občanského soudního řízení“, a proto by dle názoru těchto soudů mělo podléhat poplatkové povinnosti dle položky 1 sazebníku poplatků. S takovým výkladem však nelze souhlasit. Dle ustanovení § 174 odst. 2 o.s.ř., podá-li i jen jeden ze žalovaných včas odpor, ruší se tím přímo ze zákona platební rozkaz v plném rozsahu a soud nařídí jednání. Z žádné právní úpravy nevyplývá, že by zákon pro účely poplatkové povinnosti rozlišoval mezi stádiem řízení příkazním a stádiem řízení „o návrhu na zahájení občanského soudního řízení“. I v případě podání odporu se řízení ve smyslu zákona nedělí na dvě stádia, nýbrž kontinuálně pokračuje v jediném řízení zahájeném okamžikem podání návrhu na vydání (elektronického) platebního rozkazu. Řízení není zahájováno dvakrát, nýbrž je zahájeno jediným úkonem žalobce - návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu.

Rozhodující skutečností je však to, že soudní poplatky se vybírají za úkony v soudním řízení, avšak právě pouze z úkonů výslovně uvedených v sazebníku poplatků. Právě znění ustanovení § 1 odst. 1 zákona o soudních poplatcích je zásadní pro posouzení předmětné otázky. Nelze argumentovat, že po zrušení platebního rozkazu by se měl doměřit poplatek dle položky 1 sazebníku, neboť se řízení dostalo do stádia běžného nalézacího řízení, neboť zpoplatnění tohoto řízení je striktně a výlučně vázáno na uplatnění výslovně uvedených úkonů v sazebníku poplatků. Není-li těchto úkonů učiněno, nemůže vzniknout poplatková povinnost. Příkladem lze uvést řízení o odvolání proti rozhodnutí soudu ve věci samé. Soud nemůže přistoupit k vyměření poplatků s odůvodněním, že se řízení dostalo do stádia řízení o odvolání, nýbrž nalezne zákonnou oporu v položce 17 sazebníku poplatků, z čehož ve spojení s ustanovením § 1 odst. 1 zákona o soudních poplatcích vyplývá, že řízení o odvolání proti rozhodnutí soudu ve věci samé je zpoplatněno, ovšem tato poplatková povinnost je spojena s podáním samotného procesního úkonu odvolání. Explicitním vymezením podání odvolání v položce 17 sazebníku jako důvodu vzniku poplatkové povinnosti, je dáno oprávnění i povinnost soudu tento poplatek vyměřit. Je samozřejmé, že tato poplatková povinnost stíhá toho, kdo odvolání skutečně podal. Skutečnost, že jeden účastník soudního řízení podá odvolání, nemůže jít, co do poplatkové povinnosti, na vrub druhého účastníka. Stejně však platí i pro případ podání odporu proti elektronickému platebnímu rozkazu. Tedy zejména, pokud žalobce podá návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, je mu vyměřen poplatek dle položky 1a „za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, jehož předmětem je peněžité plnění“. Dokud žalobce neučiní jiný z návrhů, jež jsou uvedeny v sazebníku poplatků, nemůže mu být jiný poplatek vyměřen nebo doměřen, neboť tuto povinnost nestanoví žalobci žádný právní předpis. Pokud takové úkony provede druhý z účastníků, nijak se to nedotýká žalobce, a to bez ohledu na to, do jakého stádia se předmětné soudní řízení dostane. Poplatková povinnost je spojena vždy s konkrétním úkonem a stíhá pouze

toho, kdo tento úkon učinil. Je možné si představit, že by zákonodárce explicitně stanovil, že po zrušení platebního rozkazu je žalobce povinen doplatit již vyměřený poplatek dle položky 1a na výši poplatku dle položky 1. Ostatně v průběhu legislativního procesu při schvalování zákona č. [123/2008](#) Sb., který zavedl institut elektronického platebního rozkazu, jakož i upravil jeho zpoplatnění, navrhovalo Ministerstvo financí ČR, odbor legislativy majetkových daní a poplatků, aby bylo k nově zařazené položce 1a v sazebníku poplatků doplněno do zákona ustanovení, podle něhož v případě podání odporu proti elektronickému platebnímu rozkazu, kdy dojde ke zrušení elektronického platebního rozkazu a k nařízení jednání soudem, byl poplatník povinen doplatit poplatek dle položky 1 sazebníku poplatků. Z tohoto je zřejmé, že zde existovaly jisté snahy o výslovnou úpravu této skutečnosti v rámci legislativního procesu. Tato právní úprava však nebyla zákonodárci schválena a nebyla tedy ani zakotvena do právního řádu a soudy tak nemohou při stanovení poplatkové povinnosti vycházet per analogiam či snad výkladem de lege ferenda. Lze si totiž představit i opačnou právní úpravu, která by vycházela obdobně jako v případě podání jiných opravných prostředků (např. odvolání, dovolání, atd.), kdy poplatková povinnost bude stíhat toho, kdo tento opravný prostředek podá, v posuzovaném případě tedy žalovaného, který podá odpor proti elektronickému platebnímu rozkazu. Ovšem s důrazem na to, že tato výslovná zákonná úprava chybí, není možné vyměřit doplatek žádnému z účastníků, tj. ani žalobci, k jehož návrhu bylo řízení zahájeno (a řádně zpoplatněno), ani žalovanému, který podal odpor, když podání odporu zpoplatněno není.

Argumentace, že žalobce je povinen doplatit poplatek s ohledem na skutečnost, že řízení se dostalo, dokonce bez jeho zavinění, do jiného či dalšího stádia, je bez výslovné zákonné úpravy nezákonná a protiústavní. Povinnost zaplatit soudní poplatek plyne z procesního postavení účastníka řízení, který činí úkon poplatku podléhající (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 2 Afs 187/2004-64 ze dne 28.1.2004), nikoli důsledkem úkonu učiněným druhým účastníkem.

Dle ustanovení § 174a odst. 1 o.s.ř. jsou-li splněny zákonem vyjmenované náležitosti, soud i při jejich splnění pouze může vydat na návrh žalobce elektronický platební rozkaz. Není tedy povinností soudu obligatorně vydat elektronický platební rozkaz, to však nic nemění na skutečnosti, že návrh na jeho vydání je zpoplatněn dle zvýhodněné položky 1a sazebníku poplatků, a to i v případě, že soud tento elektronický platební rozkaz nevydá a rovnou přistoupí k nařízení jednání ve věci samé. Zpoplatněn je totiž úkon samotný – podání návrhu – tato skutečnost je určující pro vznik poplatkové povinnosti včetně její splatnosti. Úvaha soudu, zda elektronický platební rozkaz skutečně vydá, popř. procesní aktivita žalovaného, který v případě vydání elektronického platebního rozkazu podá odpor, není pro vznik, výši a splatnost předmětného poplatku určující a nijak ji neovlivňuje.

Je s podivem, že institut, který měl za cíl zrychlit občanské soudní řízení a odbřemenit soudy přinesl také tyto nečekané problémy a nejistotu v tom, v jaké výši bude vlastně soudní poplatek tím kterým soudem vyměřen. Nicméně jak bylo již výše uvedeno, v souladu s ustanovením článku 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, je možné daně a poplatky ukládat jen na základě zákona. To vše za současné platnosti zásady, že soud prvního stupně, uplatňující státní moc, může činit pouze to, co zákon stanoví (čl. 2 odst. 2 Listiny). Účastníkovi řízení nelze přičítat k tíži nedostatek pozitivní právní úpravy a zároveň soudy nejsou ve sféře práva veřejného povolány k tomu, aby svým rozhodnutím nahrazovaly nedostatek pozitivní úpravy. Výše uvedený článek Listiny základních práv a svobod vylučuje, aby poplatkovou povinnost stanovovala svévolně soudní moc. Ústavní soud České republiky již opakovaně judikoval, že v případě poplatků jde o prerogativu Parlamentu, jenž je obdařen exkluzivní kompetencí zdaňovat a stanovovat poplatky.

Mgr. Michal Ševčík,
advokátní koncipient

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)